

บทที่ 1

บทนำ

แนวแบ่งเขตภาษาไทยและภาษามลายูใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ :

การศึกษาศัพท์

1. ความเป็นมาของปัญหา

การกำหนดอาณาเขตของประเทศต่าง ๆ โดยทั่วไป นอกจากจะใช้ลักษณะทางภูมิประเทศแล้ว มักใช้เกณฑ์ทางการเมืองการปกครองมาเป็นหลักในการตัดสิน ผลที่ตามมา ก็คือ ในประเทศหนึ่ง ๆ นั้นอาจประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลาย ๆ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชาติพันธุ์ใดมีจำนวนคนมากกว่า หรือมีอำนาจมากกว่าก็จะตั้งตนขึ้นเป็นใหญ่ มีผลทำให้ภาษาของกลุ่มชาตินั้น ๆ กลายเป็นภาษามาตรฐานของประเทศนั้นไป ส่วนภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นซึ่งเล็กกว่าหรือมีอำนาจน้อยกว่า ก็จะกลายเป็นภาษาของชนกลุ่มน้อยไป ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้มีให้เห็นได้อย่างชัดเจนโดยทั่วไป แม้ในประเทศไทย ดังจะเห็นได้ว่ามีกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มที่เป็นชนกลุ่มน้อยในภาคเหนือของประเทศไทย มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาเขมรซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในแถบจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์และศรีสะเกษ มีชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษามอญ ภาษาพม่าทางภาคตะวันตกของประเทศไทย และมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษามลายู อยู่ในเขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยเป็นต้น

การศึกษาภาษาอาจกระทำได้หลายวิธี โดยบางครั้งอาจยึดถือปัจจัยทางด้านสังคม บางครั้งอาจคำนึงถึงช่วงของเวลา เช่นอาจเป็นการศึกษาภาษาที่ใช้พูดอยู่ในสมัยใดสมัยหนึ่ง หรือเป็นการศึกษาภาษาโดยเทียบเคียงรูปภาษาที่มีพูดในต่าง ๆ สมัยกัน หรืออาจยึดถือพื้นที่ที่มีภาษานั้น ๆ พูดกันอยู่ก็ได้ การศึกษาภาษาประการหลังสุดนี้ เรียกว่าการศึกษาภาษาถิ่น (dialect) ภาษาถิ่นนั้นหมายถึงภาษาย่อยในภาษาใดภาษาหนึ่งที่มีรูปแบบต่างกันไป ดังที่ Petyt(1980:11) กล่าวว่า “...dialects are the various different forms of the same language.” ดังนั้นวิชาภาษาถิ่น (dialectology) จึงเป็นวิชาที่มุ่งศึกษาภาษาย่อยต่าง ๆ ในภาษาใหญ่หนึ่ง ๆ โดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างภาษาย่อยต่าง ๆ เหล่านั้นกับพื้นที่ที่ภาษานั้น ๆ มีพูดอยู่ การศึกษาภาษาถิ่นในประเทศไทยโดยส่วนใหญ่ได้กระทำ

กันโดยยึดหลักดังกล่าวนี้ เช่นมีการศึกษาภาษาไทยถิ่นใต้กับภาษาไทยถิ่นกลาง (เกษมณี ทิพวัลย์ : 2526, วรรณพร ทองมาก : 2526, พรีมรส มาริประสิทธิ์ : 2535, เป็นต้น) ภาษาไทยถิ่นเหนือกับภาษาไทยถิ่นกลาง (จำลอง คำบุญชู : 2533) หรืออาจมีการศึกษาภาษาถิ่นในระหว่างจังหวัด (จันทิราพร สุขปรีดี : 2531, เจริญขวัญ ธรรมประดิษฐ์ : 2524, ดวงใจ เอช : 2529, ประภาพรรม เสนีตันติกุล : 2528 เป็นต้น) หรือทำการศึกษาภาษาไทยถิ่นทั้ง 4 ถิ่น(ชลิดา โรจนวัฒนาวุฒิ : 2533 เป็นต้น) นอกจากนั้นมีการศึกษาการกระจายศัพท์ในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง หรือหลาย ๆ จังหวัด (ปานตา นาคพันธวงศ์ : 2530, วิจิณต์น์ ภาณุพงศ์ : 2527 เป็นต้น)

หลังจากที่ผู้วิจัย (เปรมินทร์ คาระวี) ได้ศึกษางานของ ชลิดา โรจนวัฒนาวุฒิ (2533) ซึ่งได้ทำการศึกษาภูมิศาสตร์คำศัพท์ภาษาไทย 4 ถิ่น : การศึกษาเชิงจำกัด ในรายงานการวิจัยดังกล่าว ชลิดาได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บอกภาษาทั่วประเทศ ในส่วนของภาคใต้นั้นพบว่าได้มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อมูลภาษามลายูมาด้วย ซึ่งเป็นข้อยืนยันว่า ได้มีการพูดภาษามลายูในบางส่วนของภาคใต้ของประเทศไทย ภาษามลายูที่ได้จากผู้ตอบแบบสอบถามในงานวิจัยนี้ได้แก่

แกแจะ	'to speak'
แตงาะ	'to see'
มาชอ	'shell of coconut'
จีดิ	'clever'
สดาวอ	'to belch'
กือคะ	'to squeeze'

จากข้อมูลที่ชลิดากล่าวถึงนี้ ประกอบกับแนวคิดอันเป็นหลักสำคัญของการศึกษาวิชาภาษาถิ่น โดยอาศัยปัจจัยทางพื้นที่เป็นตัวแปรสำคัญ และข้อมูลความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษามลายูในภาคใต้ของประเทศไทย ทำให้ผู้วิจัย (เปรมินทร์ คาระวี) ตระหนักว่ากรรมวิธีของการศึกษาภาษาถิ่นนั้นนอกจากจะใช้ ศึกษาภาษาย่อยแล้ว ยังอาจนำมาศึกษาระหว่างภาษาที่อยู่ต่างตระกูลกันได้อีกด้วย ทั้งนี้โดยยึดหลักตัว

แปรทางพื้นที่ที่มีภาษานั้น ๆ พุคอยู่เป็นปัจจัยสำคัญในการทำการศึกษ ครอบคลุมใน อดีตยังไม่มีผู้ใดลงมือศึกษาแนวแบ่งเขตภาษาไทยและภาษามลายูในเขตพื้นที่นี้มาก่อน ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาหาแนวแบ่งเขตของภาษาไทยและภาษามลายูในเขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้แก่ สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส การศึกษาข้ามตระกูลภาษาเช่นนี้ มีน้อยมากหรืออาจกล่าวได้ว่ายังไม่มีผู้ทำการศึกษามาก่อนเลย

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการกระจายศัพท์ของภาษาไทยและภาษามลายูที่เป็นหน่วยยรรยงเดียวกัน ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อนำการกระจายศัพท์ตามข้อ 1. มากำหนดแบ่งเขตภาษาไทยและภาษามลายูในเขตพื้นที่เป้าหมาย

3. สมมติฐานการวิจัย

พื้นที่ของบริเวณ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัด สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส เป็นบริเวณรอยต่อระหว่างภาษาไทยและภาษามลายู

4. ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาภาษาเฉพาะในพื้นที่ของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาสำรวจกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษามลายู เป็นที่เชื่อได้ว่ากระจายกันอยู่ในพื้นที่ของ 5 จังหวัดนี้

5. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. สํารวจงานที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาคำศัพท์พื้นฐานที่เหมาะสมสำหรับสร้างแบบสอบถามเพื่อส่งไปเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์ คำศัพท์ดังกล่าวจะต้องแสดงให้เห็นความต่างในระหว่างภาษาไทยและภาษามลายู

3. สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยหน่วยอรรถที่เลือกสรรอย่างดีแล้ว กล่าวคือเป็นหน่วยอรรถที่สามารถแสดงลักษณะเด่นของภาษาไทยและภาษามลายูได้ หรืออีกนัยหนึ่ง จะต้องเป็นหน่วยอรรถที่แสดงให้เห็นความต่างในระหว่าง 2 ภาษานี้ได้อย่างชัดเจน นอกจากนั้นแล้วต้องเป็นคำง่าย ๆ ที่เข้าใจได้ไม่ยาก เป็นคำที่ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน เป็นคำที่มีความหมายแน่นอน เป็นต้น จำนวนหน่วยอรรถที่นำมาเป็นเครื่องมือในการวิจัยนี้มีทั้งสิ้น 50 หน่วยอรรถ

4. กำหนดจุดเก็บข้อมูล โดยเก็บข้อมูลจากทุกอำเภอ อำเภอละ 1 จุด เพื่อเป็นตัวแทนของอำเภอนั้น ๆ ภายในจังหวัดเป้าหมายทั้ง 5 จังหวัด

5. ส่งแบบสอบถามไปยังครูใหญ่ ของโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละอำเภอ สำหรับการเลือกโรงเรียนนั้นใช้วิธีการจับฉลาก

6. รวบรวมข้อมูล

7. วิเคราะห์ข้อมูล

8. นำคำศัพท์ที่ได้มากำหนดลงบนพื้นที่ในแผนที่ของแต่ละจังหวัด

9. ประมวลผลการกระจายของศัพท์ทั้ง 2 ภาษบบนพื้นที่เป้าหมาย

10. กำหนดเส้นแนวแบ่งเขตระหว่างภาษาไทยและภาษามลายูโดยอาศัยเส้นแบ่งเขตแดนของอำเภอต่าง ๆ เป็นหลัก

11. สรุป อภิปรายผล เสนอแนะ

12. จัดพิมพ์เพื่อนำเสนอและเผยแพร่ผลการวิจัย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เส้นแนวแบ่งเขตระหว่างภาษาไทยและภาษามลายูที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์กับนักภาษาศาสตร์ที่สนใจศึกษาภาษาในบริเวณภาคใต้ของประเทศไทย นอกจากนั้นยังเป็นประโยชน์ในแง่ที่จะเป็นข้อมูลทางชาติพันธุ์ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องในสายการปกครองอีกด้วย

2. ทราบถึงการแปรของหน่วยบรรดต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การศึกษาที่ละเอียดยิ่งขึ้น
ในอนาคต

3. เป็นตัวอย่างของการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษารอยต่อของภาษาที่อยู่ในตระกูลที่ต่าง
กันตามแนวการศึกษาภาษาถิ่น

7. งบประมาณ การศึกษานี้ใช้งบประมาณจำนวน 5,000 บาท

8. ระยะเวลาในการทำการวิจัย ใช้เวลาในการวิจัย 1 ปี 6 เดือน

ทำการวิจัยตั้งแต่ เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2538 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540

โดยนำเสนอผลการวิจัยในปี 2541